

אז זי איז פארביי, אבער זי איז געקומען צו זיך. א האלבע שטאט איז געלאפן אויפן ברית. טייל זענען געקומען אויף דער שמוחה, אנדערע לאכן, ס'איז שוין געווען יענע העציע.

אין אנהויב האט אליז אויסגעקוקט גוט און וואויל. עפעס א קליינעקייט, מ'האט אויף דער עלטער א בן זכר; אבער אזוי ווי מאטריע האט מעליח געווען, אזוי איז דעם מעדלען געגאנגען מיט דער פוטער אראפ. דער פריץ האט געהאט געווארפן אויף אים אן אומזין, די סחורים האבן פון אים געוויינט, אין שפיטעלער האבן זיך אריינגעלאפט מיין גרויסע ווי קעץ און זיי האבן אויסגעלעבט די תבואה. ס'איז געווען קלאר פאר אלעמען אז ס'איז א שטרעף פון גאט. ס'האט נישט לאנג געדויערט און ער איז געווארן אויס סוחר. ער איז ווידער געווארן א ברעקער אין וואלי. און איצט הערט א מעשה. ער גייט צו צו א בוימ, טוט א קלאפ מיטן העמערל אויף דער קארע און דא טוט דער בוימ א פאל-אוועק גלייך אויף אים. ס'איז אפילו נישט געווען קיין ווינט. די זון האט געשיינט. ער האט אפילו נישט גער טאן א קרעכץ.

די מאטריעלע האט זיך נאר געמאכטערט אביסל, זי איז געווארן עפעס ווי משוגע, מ'האט נאר געהערט ווי זי פרעפלט; דער קליינער, דער גרויסער, דער גרויסער, דער קליינער. יעדן טאג איז זי געלאפן אויפן פעלד שריינען אין די קברים, פון ערשטן פון צווייטן, ווען זי איז געשטארבן בין איד מער נישט געווען אין שטאט. ביזן אוועק וואוינען צו שווער-אויך שוויגער.

קעגן דעם וואס איר זאגט — צו'להכעיס, מ'טאר זיך נישט רייצן, קליין איז קליין, גרויס איז גרויס, ס'איז נישט אונדער וועלט. מיר'ן זי נישט באשאפן. נו, אבער אז א מאנסביל זאל אפטאן אזא געהאלישע זאל, איז עפעס נישט געמאלט. נישט אנדערש נאר א נישט-גוטס איז אן אים אריין. וואס זאגט עך, הא? אז כ'טראכט דערפון, נעמט מיר אן א גרויל...

קעגן דעם וואס איר זאגט — צו'להכעיס, מ'טאר זיך נישט רייצן, קליין איז קליין, גרויס איז גרויס, ס'איז נישט אונדער וועלט. מיר'ן זי נישט באשאפן. נו, אבער אז א מאנסביל זאל אפטאן אזא געהאלישע זאל, איז עפעס נישט געמאלט. נישט אנדערש נאר א נישט-גוטס איז אן אים אריין. וואס זאגט עך, הא? אז כ'טראכט דערפון, נעמט מיר אן א גרויל...

מיינע ליבע מענטשן, דער מאטריע איז געהאט אוועקגעפארן קיין לובלין, אויסגעוועהט דעם העלסטן מאנסביל און אים געמאכט פאר זיין יורש. ער איז נאר פריער געווען א ברעקער אין וואלי.

דער רב זאגט: ווי באלד די אלמנה האט געטאן אזא שבעה טארט איז דארט נישט אריינגעקומען, גיט איר צוריק ס'פארמלען, ווייל די גאנצע זאך איז נישט קיין ריינע, אבער דער גרויסער זאגט: פון בית-עולם נעמט מען נישט צוריק, דאס זענען געווען זיינע ווערטער. די קהל-לייט זיינען מיט דער בלאטע צוגלייך. מ'וואונט אים מיט די דריי אותיות און מיט קלעפ, אבער ער איז נישט געווען פון די אפגעארקענע; הויך ווי א דעמב און אז ער רעדט, הילכט דאס קול ארויס ווי פון א פאס, די מאטריעלע טוט דערדווייל אין זאך: יעדעס מאל וואס מ'קומט זי מנחם אבן זיין, טוט זי פונטני א שבעה, ביי ליכט, און וויסער-וואס, שבת האט מען דארט געדאוונט און זי לויפט-צו צו דער ספר תורה און שווערט ביי דער תורה, אויב דאס האט מאטריע געוואלט, שרייט זי, וועט ער דאס זייניקע נישט אויספירן.

און זי לאזט ארויס אזא ילה, אן אלע מוזן מיטוויינען. מיינע ווי לאנג געהאט געווינערט, א האלב יאר, דריי פערטל יאר, — ווייניקער ווי א יאר, דער גרויסער האט אלץ געהאט און זי — גארנישט, זיט אויסצולעבן דאס שעם-היסטל און איז געקומען צום רב: וויליקער רב, וואס זאל איר טאן? מאטריע האט דאס געוואלט, ער קומט מיר צו חלום, ער רייסט פון מיר שטיקער, ער שרייט מיר אריין אין אויער אז ער'ט מיר ווער'ן, זי טוט א פארשארף דעם ארבל ביים רב איז בית-דין-שטוב און ווייט אז ארעם פול מיט טויט-קונופן. דער רב האט נישט געוואלט שטעלן אויף זיך און געשריבן קיין לובלין. ס'זענען געקומען דריי רבנים און זיי זענען געווען דריי טעג ביי די גמרא'ס, צום סוף האט מען איר ארויס געגעבן — ווי הייסט עס דארט? — א היתר.

די חתונה איז געווען א שטילע, אבער ס'געוועמל האט געמאכט א קאצנבוזיק, וויפל קללות מ'האט זיי געשאלטן, קאנט עץ אייד אויסמאכן. פאר דער חתונה איז זי געווען דיך ווי א שפאן, זי האט אויסגעזען גריין און געל, באלד נאר דער חתונה האט זי זיך צעבלעט ווי א רוי, זי איז שוין נישט געווען יונג, נאר זי איז טראגעדיק געווארן אויך, אין שטאט האט זי געטאן חשך, אזוי ווי זי האט יענעם גערופן דער קליינער, אזוי האט זי אים גערופן דער גרויסער, דער גרויסער אהין, דער גרויסער אהער, זי קוקט אים אין די אויגן אריין און איז געווארן אינגאנצן פאר-נארישט. צו די ניין חדשים האט זי געהאט א יונגל, ס'קינד איז געווען אזוי גרויס אז זי איז דריי טעג געלעגן אין וויינען. מ'האט שוין געמיינט